

**PUTOVNÍ VÝSTAVY
PAMÁTNÍKU TEREZÍN**

NACISTICKÁ REPRESIVNÍ ZAŘÍZENÍ
NAZI REPRESSIVE FACILITIES

Polizeigefängnis

V rámci zločinného systému „konečného řešení židovské otázky“ bylo zřízeno ghetto Terezín, které sloužilo jako sběrný a přípravný tábor pro Židy z Protektorátu Čechy a Morava a později i z dalších zemí ovládaných nacistickým Německem.

Serving as an internment and transition camp for Jews from the Protectorate of Bohemia and Moravia and later from other Nazi-occupied countries, the Terezín Ghetto was established as part of the heinous Nazi system known as the “Final Solution of the Jewish Question”.

Gestapo převzalo síť věznic, které rozšířilo o další represivní zařízení. Využívalo je k internaci a detinaci odpůrců nacistického režimu. V protektorátu se největší věznice nacházela v Praze-Pankrác. Její kapacita však v důsledku masového zatýkání přestala být postačující a gestapo proto zřídilo další věznici v Malé pevnosti Terezín.

The Gestapo took over the existing network of prisons, adding further repressive facilities. These were used for the internment and detention of the opponents of the Nazi regime. As for the Protectorate, the largest prison was in Prague - Pankrác. Following mass arrests its capacity proved to be inadequate and that was why the Gestapo set up another prison in Terezín's Small Fortress.

Koncentrační tábory zřízené SS se staly místy perzekuce politických protivníků nacismu a likvidace celých skupin obyvatelstva. Největší koncentrační tábor na českém území byl založen v Litoměřicích.

The concentration camps established by the SS were used for the persecution of the political opponents of Nazism and the extermination of the whole groups of the population. The largest concentration camp in the Czech territory was set up in Litoměřice.

Endlösung der Judenfrage

A2

POBOČNÝ TÁBOR LITOMĚŘICE (AUSSENLAGER LITOMERITZ)
BRANCH CAMP LITOMĚŘICE (AUSSENLAGER LITOMERITZ)

Wessentliche Elemente prägen die NS-Entscheidungsbildung: „Vorbereitung“ der Juden für die Deportation in das Vernichtungslager Auschwitz-Birkenau. Ein zentraler Bestandteil ist die Arbeitseinsatzplanung in der Litoměřice. Die Arbeitseinsatzplanung ist ein zentraler Bestandteil der NS-Entscheidungsbildung. Die Arbeitseinsatzplanung ist ein zentraler Bestandteil der NS-Entscheidungsbildung.

Wessentliche Elemente prägen die NS-Entscheidungsbildung: „Vorbereitung“ der Juden für die Deportation in das Vernichtungslager Auschwitz-Birkenau. Ein zentraler Bestandteil ist die Arbeitseinsatzplanung in der Litoměřice. Die Arbeitseinsatzplanung ist ein zentraler Bestandteil der NS-Entscheidungsbildung. Die Arbeitseinsatzplanung ist ein zentraler Bestandteil der NS-Entscheidungsbildung.

PRŮBĚŽNÉ STAVY VĚDNÍ V LITOMĚŘICKÉM TÁBĚŘI
NUMBERS OF INMATES IN THE LITOMERITZ CAMP

DATE	NUMBERS OF INMATES	NUMBERS OF INMATES
25. 5. 1944	1.700	1.700
30. 5. 1944	1.740	1.740
20. 7. 1944	2.020	2.020
27. 8. 1944	2.070	2.070
18. 9. 1944	2.020	2.020
10. 10. 1944	2.040	2.040
28. 11. 1944	2.100	2.100
17. 12. 1944	2.000	2.000
17. 1. 1945	2.000	2.000
22. 2. 1945	2.000	2.000
17. 3. 1945	2.000	2.000
14. 4. 1945	2.000	2.000

DUŘEK / KATZEN 1945: SAHRJ 10.000
APRIL / MAY 1945: APPROX 10.000

Arbeitkommando

Vernichtung durch Arbeit

VYKONAVATELÉ ZLOČINŮ

*Represivní aparát SS v Terezíně
a Litoměřicích 1940-1945*

Na Litoměřicku během druhé světové války vznikla největší represivní zařízení nacistického Německa na území českých zemí. Policejní věznice v terezínské Malé pevnosti, židovské ghetto ve městě Terezín a koncentrační tábor v Litoměřicích se v povědomí světové veřejnosti přiřadily k symbolům perzekuce politických odpůrců Hitlerova Německa a vražedného programu genocidy evropských Židů.

V letech 1940 -1945 bylo v uvedených třech represivních zařízeních vězněno více než 200 tisíc lidí ze tří desítek zemí. Každý pátý vězněný zemřel již v některém z nich, na 90 tisíc vězňů zahynulo po deportaci do dalších míst utrpení a vyhlazování. Umírali v koncentračních a vyhlazovacích táborech, v káznicích, věznicích a místech hromadných poprav.

Tato expozice přibližuje pachatele zločinů, jejichž obětmi se stali vězni represivních zařízení v Terezíně a Litoměřicích.

V této výstavě jsou použity především vzpomínky pamětníků, jakož i kopie písemných a obrazových dokumentů ze sbírky Památníku Terezín.

Autorský kolektiv:

doc. PhDr. Vojtěch Blodig, CSc.

Mgr. Tomáš Fedorovič

Miroslava Langhamerová

PhDr. Ivana Rapavá, PhD.

Mgr. Jan Vajskebr

Výtvarný projekt a realizace:

Miroslav Veselý

Počet ploch: 36

Váha celkem: 26 kg

Rozměry: 65 x 170 cm,

závěsné plátno s lištami

REAKCE VĚZŇŮ NA VLNU PODZIMNÍCH TRANSPORTŮ 1944
 INMATES' RESPONSE TO THE WAVE OF TRANSPORTS IN THE AUTUMN OF 1944

ABGÄNGIG – NENASTOUPENÍ DO TRANSPORTU
 ABGÄNGIG – FAILURE TO REPORT TO TRANSPORT

Lištiny zatčených mužů a žen s důvody vazby -
 Flucht (útek) nebo Fluchtversuch (pokus
 o útek). Křížky u mužů znamenají exekuci pře-
 vedenou v únoru 1942

Lists of arrested men and women giving rea-
 sons for detention – Flucht (escape) or
 Fluchtversuch (escape attempt). Crosses refer
 to the execution carried out in February 1942

Zatímco v polských ghettech se Židé snažili hromadně uniknout transportům na smrt ukrytím se v tzv. bunkrech, v Terezíně se mohli schovat jen jednotlivci. Víme pouze o jediném bunkru, který v Terezíně vybudoval Viliam Schön (nar. 1913), pracovník oddělení Kanalizace, v jednom z mnoha skladů. Dle pamětníků měl se zá-
 sobami vydržet jeden měsíc pro 8-10 osob, avšak nebyl nikdy použit.

While the Jews in the Polish ghettos tried to avoid transports to death on a mass scale by hiding in the so-called bunkers, only individual inmates could hide in Terezin. Only one bunker was known in Terezin. This was built by Viliam Schön (born in 1913), worker of the Sewerage department, in one of the many warehouses in Terezin. According to eyewitnesses, when fully supplied, the hideout was expected to serve 8 to 10 inmates for one month; but it was never used.

Fotografie Viliama Schöna
 Photograph of Viliam Schön

Seznam osob, které nenastoupily
 do transportu Es

List of persons who failed to report
 to transport Es

Podle zápisků Viktora Kendeho se Luisa Hirschová (nar. 1921) vy-
 hýbala nástupu do transportů Es a Et. Nakonec byla předvedena
 před velitele ghetta Rahma, který ji překvapivě ponechal v Tere-
 zíně.

According to Viktor Kende's notes, Luisa Hirschová (born in 1921)
 avoided reporting to transports Es and Et. Eventually, she was
 brought before the Ghetto Commander Rahm who let her, quite
 surprisingly, stay in Terezin.

Kartotéční listky a operační kniha
 MUDr. Ericha Springera
 se jménem Luisy Hirschové

File card and book of surgeries
 of Dr. Erich Springer
 bearing the name of Luisa Hirschová

**„O OSUDU ČLOVĚKA SE ROZHODUJE
PROUŽKEM PAPIRU [...]“
TRANSPORTY ŽIDŮ Z GHETTA TEREZÍN
DO OSVĚTIMI-BŘEZINKY NA PODZIM 1944**

Výstava dokumentuje přípravu, průběh a dopad deportační vlny v září a říjnu 1944 do koncentračního a vyhlazovacího tábora v Osvětimi-Březince, která postihla 18 402 terezínských vězňů. Výstava přináší významné a mnohdy prvně zveřejněné dokumenty ohledně reakcí terezínských vězňů na připravované transporty. Hrůza z transportů je sledována i v deníkových zápiscích terezínských vězňů (Alisah Shek) či v korespondenci vedené v neutrální cizině (Fritz Ullmann). Část výstavy je věnována několika medailonkům terezínských vězňů - osobností, které se podílely na organizaci života v terezínském ghettu. Najdeme mezi nimi vedoucí představitele samosprávy, různých náboženských a zájmových skupin, zástupce sportovců či umělců. V této části jsou obsaženy i informace o osudu dětí deportovaných na smrt, jakož i jejich vedoucích. Přiblížen je i smutný příběh jediné rabínky působící v ghettu Terezín. Součástí výstavy je i přehledné kalendárium událostí na podzim 1944, které zasazují tuto deportační vlnu do širších dějinných souvislostí.

autoři:

Mgr. Tomáš Fedorovič - scénář
Miroslav Veselý - grafické práce

Počet ploch: 38
Váha celkem: 29 kg
Rozměry: 70 x 150 cm,
závěsné plátno s lištami

„TOTO ŽIDOVSKÉ MĚSTO JE SKUTEČNĚ PODIVUHODNÉ“ “THIS JEWISH TOWN IS REALLY ASTONISHING”

Dne 17. května 1944 říšský vůdce SS Heinrich Himmler povolil prohlídku Terezína zástupcům Mezinárodního výboru Červeného kříže, Dánska a Švédska. Delegát Červeného kříže směl navštívit ještě jeden židovský pracovní tábor. Je pravděpodobné, že k této návštěvě byl připravován rodinný tábor – „Arbeitslager Birkenau bei Neu Berun“.

On May 17, 1944, the SS Reich Führer Heinrich Himmler gave his consent to an inspection of Terezín by officials of the International Committee of the Red Cross and by Danish and Swedish diplomats. A Red Cross delegate was also allowed to visit a Jewish labor camp. All the signs are that the family camp known as “Arbeitslager Birkenau bei Neu Berun” was prepared for that particular purpose.

ZAHRADA

Zahrádka malá
plná růží, voní
cestička je úzká
chlapeček prochází se po ní.
Chlapeček malý, hezoučký
je poupě rozkvétající
až poupě rozkvetne
chlapeček už nebude.

GARDEN

A little garden,
Fragrant and full of roses.
The path is narrow
And a little boy walks along it.
A little boy, a sweet boy,
Like that growing blossom.
When the blossom comes to bloom,
The little boy will be no more.

1. Převážně židovské a německé ženské a dětské pracovníky pracovníků táboru v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce.
2. Gangy židovské dělničky žen - 23. června 1944. Židovské dělničky vstoupily do práce v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce. Židovské dělničky vstoupily do práce v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce. Židovské dělničky vstoupily do práce v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce.
3. První opery vstoupily Německé dělničky židovské dělničky pracovníků táboru v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce. Židovské dělničky vstoupily do práce v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce.
4. Do opery M. Rosal a gratulace ženám - 23. června 1944. Židovské dělničky vstoupily do práce v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce. Židovské dělničky vstoupily do práce v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce.
5. První opery vstoupily Německé dělničky židovské dělničky pracovníků táboru v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce. Židovské dělničky vstoupily do práce v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce.
6. Mladé ženy vstoupily Německé dělničky židovské dělničky pracovníků táboru v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce. Židovské dělničky vstoupily do práce v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce.
7. Vstoupil vstoupil vstoupil Německé dělničky židovské dělničky pracovníků táboru v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce. Židovské dělničky vstoupily do práce v pracovních 1. Táboru vstoupil do práce.

RODINNÝ TÁBOR

V Osvětimi (něm. Auschwitz) v polském Horním Slezsku byl v letech 2. světové války vybudován největší komplex nacistických vyhlazovacích táborů.

Jeho součástí byl i tábor Osvětim II - Březinka (něm. Birkenau), který se stal smutně proslulým jako největší tábor vyhlazovací, v němž bylo zahubeno na 1 400 000 lidí, z toho 1 100 000 Židů.

Právě do tohoto tábora směřovaly od října 1942 do října 1944 transporty z terezínského ghetta. Mezi zářím 1943 až květnem 1944 byli terezínští vězni umístováni v tzv. rodinném táboře terezínských vězňů, který byl připravován pro propagandistické využití. Nakonec k tomu nedošlo a vězni z tohoto tábora byli většinou zavražděni v osvětimských plynových komorách. Tato výstava přibližuje především osud vězňů z transportů, kteří přijeli z Terezína do Osvětimi v září 1943 a byli tam zavražděni v noci z 8. na 9. března 1944. Jejich hromadná poprava byla největší masovou vraždou československých občanů v letech nacistické okupace.

Autory výstavy jsou:

doc. PhDr. Vojtěch Blodig, CSc. a Mgr. Tomáš Fedorovič, kteří využili rovněž materiály zesnulého bývalého vězně a historika Miroslava Kárného.

Počet ploch: 29
 Váha celkem: 22 kg
 rozměry: 70 x 195 cm,
 závěsné plátno s lištami

Stauffenberg
a „Operace Valkýra“
Atentát na Hitlera
z 20. července 1944

Stauffenberg und
die „Operation Walküre“
Das Attentat auf Hitler
vom 20. Juli 1944

Die Beauftragte der Bundesregierung
für Kultur und Medien

Geleitet von der Beauftragten der Bundesregierung
für Kultur und Medien aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Za podpory ministerstva Spolkové vlády
pro kulturu a media na základě usnesení
Německého Spolkového sněmu

Gedenkstätte
Deutscher Widerstand

Stiftung
20. Juli 1944

PAMÁTNÍK TEREZÍN

národní kulturní památka

STAUFFENBERG a „OPERACE VALKÝRA“. *ATENTÁT NA HITLERA Z 20. ČERVENCE 1944.*

Hrabě Claus Schenk von Stauffenberg představoval od podzimu roku 1943 rozhodující sílu v boji proti Hitlerovi v Německu. Začal spolupracovat na vojenském a civilním spiknutí, které vyvrcholilo v pokus o atentát na Hitlera dne 20. července 1944 a pokus svrhnout pomocí převratu nacistický režim. Hitler však útok přežil. Stauffenberg a tři jeho kolegové - spiklenci byli zastřeleni ještě v noci 20. července 1944 a více než 150 lidí bylo zabito nacisty jako pomsta za tento čin.

Výstava dokumentuje život iniciátora pokusu o atentát na Hitlera, hraběte Clause von Stauffenberga, vysvětluje, co jej vedlo k jeho odbojové činnosti a objasňuje jeho motivy k pokusu o odvážný atentát na „Vůdce.“ Popisuje přípravy na útok, všímá si úlohy Stauffenbergových spolupracovníků, představuje průběh pokusu o atentát na Hitlera ve vůdcově hlavním stanu zvaném Vlčí doupě v Rastenburgu ve východním Prusku a zoufalé pokusy spiklenců o zahájení převratu v Berlíně. Výstava také dokumentuje Stauffenbergovu popravu po neúspěšném atentátu v noci 20. července 1944, a informuje, jak nacistický režim naložil se Stauffenbergovými přáteli a s kolegy spiklenců.

Dokumentární výstava Památníku německého odboje a Nadace 20. července 1944.

Z němčiny přeložil:
Mgr. Tomáš Rieger

Počet ploch: 20
Váha celkem: 90 kg
Rozměry: 100 x 200 cm,
svinovací roll-upy

VĚRA VACKOVÁ - ZAHOURKOVÁ

Věra Vacková-Zahourková se narodila v rodině státního zaměstnance Jaroslava Vacka a Anny, rozené Ohnesorgové, v roce 1925. Jak dnes sama vzpomíná, prožila v Táboře krásné dětství. Nejdlivěji bydlela s rodiči v Erbenově a později Hradební ulici. Věra byla třetím ze sourozenců Vackových. První, Jiřina, po narození zemřela, druhý byl syn Jaroslav (1932) a nejmladší pak Drahošlava (1927).

Už ve čtyřech letech dvakrát týdně cvičila v Sokole a sportu zůstala věrná bezmála po celý život. Českou házenou hrála závodně celých 36 let. Po ukončení základní školní docházky nebylo finančně možné, aby pokračovala ve studiu stejně jako její starší sestra a milá pokračovat v mléčnické škole. Věra je ale rozhodla jinak. Bez vědomí rodičů složila přijímací zkoušky na reálné gymnázium v Táboře jako třetí nejlepší a byla přijata ke studiu s prominutým školním. Smutné datum pro celý národ 15. 3. 1939 zastihl Věru v kvartě.

Cestou utrpení a vzdoru

Věra Vacková-Zahourková

Charakter mladé dívky formovaly tři vzory. Prvním byl otec, vlastenek, ruský legionář, bojovník od Zborova a aktivní sportovec. Druhým vzorem se jí stala paní Uteška Nerudová, starší svobodná paní, vidná i první. Posledním a třetím pak byl farář Souček, vynikající pedagog, který poznal v malém dítěti vlny, které rozvojet napříkladem tím, že prostřednictvím Karafiátových Broučků, ze kterých dětem předčítala, působila na malé posluchače.

Drahošlavská v Táboře
Paní Věra Vacková v Táboře

Věra, Jaroslav a Drahošlavská v Táboře. Jaroslav and Drahošlavská

Studentky portréty / Student - portraits

Jana Hrdlová (Věra Vacková) / Jana Hrdlová (Věra Vacková)

Drahošlavská v Táboře / Drahošlavská v Táboře

Drahošlavská v Táboře / Drahošlavská v Táboře

Věra Vacková-Zahourková s rodiči a sourozenci v Táboře / Věra Vacková-Zahourková with her family in Tábor

Věra Vacková-Zahourková s rodiči a sourozenci v Táboře / Věra Vacková-Zahourková with her family in Tábor

Věra Vacková-Zahourková s rodiči a sourozenci v Táboře / Věra Vacková-Zahourková with her family in Tábor

Ve smutných letech 1939 - 1945 ještě živilo její vlastenecké citění. Jakkoli poznala, že otec organizuje ilegální odboj, chtěla mu pomáhat, bez ohledu na následky, jaké to mohlo mít. Tak brala svoji odbojovou činnost spíše jako dobrodružství. Působila jako spojka, později pomáhala rodinám zatčených, rozváděla letáky, které tiskl její otec ve věznici, kde pracoval jako dozorce a podobně. Věřčin bratr Jaroslav byl v rámci akce „Ročník 1932 - 1932“ nasazen na práci 27. října 1942 do rakouského Wiener Neustadt.

Věra Vacková-Zahourková v Táboře / Věra Vacková-Zahourková in Tábor

Tatínkovu zatčení, jak říká Věra, bylo dramatické. Když byl hospitalizován v tábořské nemocnici pro srdeční slabost, byl mu na pokoj jako společník nasazen špic a již z. z. byl zatčen přes protest Mláče a odvážen autem na gestapo. V zatčení na konci jordaně hráze auto zpomalilo a toho otec využít, otevřel nezájemně dveře a vyskočil z vozu. Utikal přes klíčovku k vodopádu. Stíhající gestapák ho sice netrefil, ale otec dostal srdeční záchvat a v bezvědomí upadl do potoka.

D šest dní později R. z. 1943 byl současně s maminkou a Věrou gestapem zatčen i bratr Jaroslav, který přijel na dvouhodinové dovolenku do Táboře. Nejmladší dcera Drahošlavská vyposlala v době zatčení v Matouškově knižku. Buď na ni gestapo zapomnělo nebo ji jako šestnáctiletou nechalo být. Věra toho odpoledne mamě klepala doma na okno. Zato se otevřely dveře vězeňce a dozorců ji vtáhli dovnitř.

Tak začala Věřčina odjízda ke svobodě. Věra také ráda zpívala a když odešel gestapák, rozléhal se její zpěv po celé věznici, jako například želkova píseň Sedíme tu v koutech, vlny, ruce v poutech... Netrvalo dlouho a zavolal si ji gestapák Müller se slovy: „Ty tady zpíváš a co zpíváš?“ „Různé písně,“ odpovídala mu. „A takhle tak?“ vyštěkl gestapák a ukázal jí police s různými knížkami. „Kničky plné!“ „Někde na odpověď a dáš vězňům takovou knížku, že jí zůstanou knížky obzvláště - náhodou máš dnes. Jednou v noci, bylo to jen v čele č. 77 tábořské věznice, odvedl jeden mladý dozorce Věru k otcovi do cely, kde ho viděla naposledy.

Po ukončení výslechů byli vězni dne 7. května 1943 transportováni do Malé pevnosti Terezín. „Věra, rychle ven!“ byla první slova, která dýkla. Věra s maminkou, kterou sem také převezli, se neměly v Terezíně dlouho zdržet. Už 3. den byly zařazeny do transportu do Osvětimi. Dojevy na nádraží v Bohuslovicích, když přišel rozkaz: Zpět do pevnosti. Proč? Při bombardování Ostravy byla rozbita trať vedoucí do Osvětimi. Tak byly na chvíli zadrženy. Pracovala tzv. Herrenbau (panský dům), kde bydlel velitel MP Terezín - Jockel, zvaný Pinda s rodinou, a všichni komandanti se svými rodinami, dále na ženském i mužském dvoře, SS-kádní, SS-kartény i v prostoru před celami Sonderhaftlings (zvláštních vězňů).

Tato relativní volnost jí umožnila přijmout riskantní nabídku spojky mezi mužským a ženským dvorem a doručovat zprávy doc. Krajnovy, který byl vězňem v cele pro zvláštní vězňi. Brzy po příjezdu do Terezína začala i zde být Věra všeobecně známou pro svůj zpěv. Říkali jí terezínský slavíček. Zpívala si při práci, zpívala na cele, ale zvláště pozvábující písně zpívala, když přicházel nový transport. Tak ubíhaly dny i týdny a žen se začala zmocňovat bezděk. A právě proti tomu bojovala Věra svými básničkami a písničkami.

Dny ubíhaly, Vánoce se překulily, nastal nový rok 1944. Počátkem ledna se Věra dozvěděla, že je určena ona i maminka do transportu. Na cele 27 nastalo velké láčžení. Ve státní dny skutečně odjíždět transport vlezlých vagonů z bohuslovického nádraží. První noc zastavili v Kamenici (Chemnitz), kde byly Věra s maminkou ubytovány ve sklepích káňce. Druhý noc strávily v Lipsku v nějaké tělocvičně. Přišli zastávku byl nasycený koncentrační tábor Ravensbrück kam dorazily 27. 1. 1944 po 3 dnech v karanténě. Po krátkém tase byla Věra přemístěna do Neubrandenburgu - pobočky tábora Ravensbrück a ještě téhož roku dále do Waldbau na práci v podzemní továrně, kde se vyráběly součástky pro stěly V1. Sem byla přesunuta také její maminka.

Odtud nastoupily obě tzv. pochod smrti 27. 4. 1945, kdy došlo k evakuaci vězňů z tábora před blížící se Rudou armádou. Skupina asi 2000 - 2500 vězňů se vydala naproti anglo-americkým armádám. Děhem pochodu se podařilo Věře, její mamince a dalším devíti Čelkám utéct a ubýř se v opuštěné chlévě, kde čekaly do 30. dubna. U Neubrandenburgu jsou i maminkou obozobozeny Rudou armádou. Po třech dnech se ubytovaly na jednom statku, kde zůstaly 2 dny a pokračovaly směrem k lágru Waldbau. Na české území se vrátily i s maminkou po strastiplné cestě. Spaly v lesích nějaké dříviny. Přišli zastávku byl nasycený koncentrační tábor Ravensbrück kam dorazily 27. 1. 1944 po 3 dnech v karanténě. Po krátkém tase byla Věra přemístěna do Neubrandenburgu - pobočky tábora Ravensbrück a ještě téhož roku dále do Waldbau na práci v podzemní továrně, kde se vyráběly součástky pro stěly V1. Sem byla přesunuta také její maminka.

Foto: Zdeněk Záhorský, archiv: Luděk Lásko

VĚRA VACKOVÁ - ZAHOURKOVÁ

A Distressful Journey to Freedom

Věra Vacková - Zahourková was born to the family of a state official Jaroslav Vacek and Anna, née Ohnesorgová in 1925. As she remembers today, she had a nice childhood in Tábor. At first she lived with her parents in Erbenova, and later in Hradební street. Little Vera was the third of brothers and sisters Vackes. The first Jiřina died shortly after her birth, the second was Jaroslav (1932), and the youngest Drahošlava (1927).

Already four years old she exercised in Sokol and she enjoyed sports all her life. When she left an elementary school, she accepted that she can't continue in her studies, but she decided otherwise. Without parents' permission she enrolled to the grammar school in Tábor, and was accepted without school fees.

On the sad day for the whole nation, March 15, 1939, Vera was in her fourth year. During the occupation her national feeling became stronger, and when she got to know that her father was organizing illegal revolt she decided to help him, not considering possible consequences. Her father was arrested on February 2, 1943 when being in hospital in Tábor with heart weakness. During the way to Gestapo he managed to run away on Jordan pier, but because of heart failure he stumbled and was caught. Eight days later, on February 8, 1943, Vera, her mother and brother Jaroslav who came to visit his ill father from Wiener Neustadt, Austria. The youngest Vera's sister Drahošlavka was omitted by Gestapo.

Vera liked singing very much. That was the reason why a Gestapo soldier Müller broke her a neck vertebra by slapping her face in the Tábor jail. After questioning she was transported to Terezin on May 7, 1943, where she sang again, and even became famous as a "Terezin Little Nightingale".

In the start of January she was announced that she and her mother were being transported, and after breaks in Kamenice (Chemnitz) and Leipzig they arrived to the Nazi concentration camp Ravensbrück (on January 27, 1944). From there Vera was transferred to Neubrandenburg - the extension of the camp Ravensbrück, and later that year to Waldbau for work in an underground factory, where later also her mother was transferred.

From there they both got on the nightmare death march (on April 27, 1945), but Vera, her mother and other nine Czech women managed to escape and hide in the desolate brickworks. In the end they were near Neubrandenburg on April 30 saved by the Red Army. To their native Tábor they both returned after a distressful journey on May 23, 1945, and happily met already eighteen years old Drahošlavka. Such lucky wasn't neither Jaroslav Vacek Sr., nor Jaroslav Vacek Jr.

Foto: Zdeněk Záhorský, archiv: Luděk Lásko

VZPOMÍNKY

je název projektu volných vyprávění pamětníků oživujících zážitky z období nacistické okupace. Přestože se nemusí vždy jednat o faktografické zachycení prožité reality, pojí se vždy s určitými citovými vjemy, které se s odstupem času mění stejně, jako emoce v okamžiku vzpomínání.

Společným jmenovatelem příběhů je Malá pevnost a Ghetto Terezín, kde se osudy pamětníků protínaly. Děkujeme všem, kteří nám svým laskavým svolením dovolili zprostředkovat tyto příběhy.

K výstavě existuje stejnojmenná publikace. Kniha je dvojjazyčná (čeština a angličtina) a je k zakoupení v prodejnách Památníku Terezín. ISBN 978-80-88052-01-2.

Autor textů výstavy je Luděk Sládek a autor grafického zpracování Miroslav Veselý.

Počet ploch: 32
 Váha celkem: 25 kg
 Rozměry: 50 x 150 cm,
 závěsné plátno s lištami

ALFRED KANTOR

9. a) Nadrzář. Mladějovci lidé hledají odpadky z jídla a šnečí brambory - bílý pohled. Veška do lábera byly postavena vězni v roce 1942 aby usnadnila zásobování a zahnala včelám v tajném odlesku dřevic z veřejného nádrzář vzdáleného 3 kilometru.
Railway station. Staring people searching for carriage and rotten potatoes - a common view. Side track into camp was built by inmates in 1942 to facilitate supply and prevent prisoners from mailing secret letters at public railway station 2 miles away.
Ad 9. The railway siding started its operation on June 1, 1943.
- b) Eva pokoj.
Eva's room.
10. 0 506 dvůr, kde žila Eva. Dříve hotel, nyní slouží jako domov pro 500 lidí.
0 506 yard where Eva lived. Formerly a hotel, now serves as home to 500.
11. Na hranici ghetta - žijí brána Tereziina. Čeští letáckí paláci ze zelené. Dřívák pracujícím v „záhradě 55“ nebylo dovoleno vstít si třeba jen jedinou bramboru. Čeští letáckí paláci v hradě lábera dobře věděli, kde hledat ukrytá rajčata či brambory z gestapo zahrad. Obvinění byla obvykle: sabotáž proti ně-mořské vál, trestání pak často smrtí.
At the border - Terezin - Southern gate. Czech police searching for vegetables. Czech police assigned to guard camp, know well where to look for a seized tomato or potato out of Gestapo gardens. Gels working in the "55-Garden" were not allowed to pick up even a single potato. Charge was usually sabotage on the German Empire - penalty often death.
12. Vydej obědi. Stáli a nemocní lidé museli stát ve frontě často celé hodiny. „Dělní“ sestávající z vodní polevky a hrambor byl rydáván od 10 do 16 hodin. Searing dinner. Old and sick people had to stand in a queue (line) for hours. "Dinner" consisting of a clear soup + potatoes was served from 10 a.m.-4 p.m.
13. Zelená paláci „Ghettowače“. Gestapo povolalo všechny vězň, kteří dříve byli v armádě, do vojenské služby v ghetu. Byli vybaveni konicovní uniformou a obuvi. V roce 1943 byla celá paláci jednotka (400 mužů) poslána do Osvětimi transporty III a Dm v září 1943 a paláci později hromadně porazili spolu s naprostou většinou ostatních paláci jednotky transporty.
Green "police force" - "Ghettowače". The Gestapo ordered all inmates with previous military service into truck uniforms, equipped with stick - for letter duties. In 1943 the entire police force (400 men) was transferred in the gas chamber.
Ad 13. Nearly all the members of the Ghettowače were deported to Auschwitz with the transport III and Dm in September 1943 and murdered there together with absolute majority of other members of these transport half a year later.

TEREZÍN

ALFRED KANTOR

*TEREZÍN - OSVĚTIM - SCHWARZHEIDE
HOLOCAUST V DENÍKU UMĚLCE*

„Kresby vznikaly v táboře pro osoby bez domova v bavorském Deggendorfu. Přišel jsem tam v červenci 1945, deset týdnů od osvobození, po věznění ve třech nacistických koncentračních táborech, trvajícím tři a půl roku. Kresby vznikaly asi po dva měsíce ode dne, kdy knihař v Deggendorfu pro mne sešil svazek čistých čtvrtek papíru. Protože všechny vzpomínky z let věznění byly tehdy ještě v mé mysli čerstvé, byla to dobrá příležitost, jak je detailně zachytit.

Pro některé z těchto kreseb vodovými barvami jsem měl jako předlohy náčrty, které jsem nakreslil tužkou v jednotlivých táborech. V Terezíně, kam jsem přišel nejprve, jsem měl možnost kreslit často. Jako osmnáctiletý mladík s uměleckými aspiracemi jsem rychle získal tužky, papír a další kreslicí potřeby od lidí, kteří pracovali v administrativě ghetta. Brzy jsem získal blok, který jsem plnil obrázky života v přecpaných kasárenských ubikacích.

Dosud si pamatuji na lidi, kteří mne žádali o obrázek své palandy, nebo jiné scény z tehdejšího Terezína. Jen jako suvenýr, jak by řekli, protože předpokládali, že se jednoho dne znovu vrátí do svého dřívějšího života a chtěli mít něco, co by mohli ukázat svým přátelům a známým.”

Alfred Kantor

kresby: Alfred Kantor
grafický design a typografie:
Miroslav Veselý

Počet ploch: 30
Váha celkem: 25 kg
Rozměry: 50 x 120 cm,
závěsné plátno s lištami

Vedem

Stachem, što

Chciš kápn na mrazáček jakej ty, stachem,
a kápn jakej a kápn, abych stachem,
a kápn jakej a kápn, abych stachem,
a kápn jakej a kápn, abych stachem.

Chciš kápn na mrazáček jakej ty, stachem,
a kápn jakej a kápn, abych stachem,
a kápn jakej a kápn, abych stachem,
a kápn jakej a kápn, abych stachem.

Chciš kápn na mrazáček jakej ty, stachem,
a kápn jakej a kápn, abych stachem,
a kápn jakej a kápn, abych stachem,
a kápn jakej a kápn, abych stachem.

1

Forward to Summer

I should like to write on you the poem,
Of spring's end, of love and sunny days,
Of birds and flowers, of trees in leaf.

I should like to say farewell, as you who are free,
With a wish to the world, with a kiss and a look,
As in times of old when we were that you are.

I would like to take leave of the summer as you do,
In the sun, wrapped about by my green garb,
To handle a halting leaf for a while -
I cannot, however - for I have written here.

2

Forward to

The author of the poem is a young man, a student of the University of Prague, who has just finished his studies. He is a very talented and original poet, and his work is full of life and energy. He has a deep understanding of the human condition and a strong sense of social justice. His poetry is both beautiful and powerful, and it is a pleasure to read his work. He is a true artist and a great talent. His work is a testament to the power of poetry and the human spirit.

Forward to

The author of the poem is a young man, a student of the University of Prague, who has just finished his studies. He is a very talented and original poet, and his work is full of life and energy. He has a deep understanding of the human condition and a strong sense of social justice. His poetry is both beautiful and powerful, and it is a pleasure to read his work. He is a true artist and a great talent. His work is a testament to the power of poetry and the human spirit.

3

Myself, indeed, indeed - indeed

Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed

Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed

Myself, indeed, indeed - indeed

Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed

Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed
Myself, indeed, indeed - indeed

4

- 1. Forward to Summer - (Stachem, što) (1918) (1918)
- 2. Forward to Summer - (Stachem, što) (1918) (1918)
- 3. Forward to Summer - (Stachem, što) (1918) (1918)
- 4. Forward to Summer - (Stachem, što) (1918) (1918)

VDEM 19

... a tē mimno žiē o staročeských
jedné z nich nám přinesl
me si ji se zájmem prohlídli
stol a kochbavé rjny ciského
u. Iha sousohvá pocháří
baroka. Jejich obsah je úmyslně
ých místech je Esther zpestřena
i ne...

VEDEM*Tajný časopis chlapců
z období terezínského ghetta*

Dokumentární výstava s použitými uměleckými díly izraelské malířky Chavy Pressburgerové, sestry Petra Ginze, zakladatele a redaktora VEDEM - ilegálního časopisu terezínských chlapců. Fragmenty originálů pocházejí ze sbírek Památníku Terezín.

V Terezíně v době ghetta, na prašných půdách, ve sklepeních, v ubikacích mládeže, ale i v malém prostoru jednotlivých kavalců nezanikla tvůrčí práce. Byly to pokusy, ale i náročná tvorba literární, skladatelská, divadelní, kabaretní, výtvarná. Uskutečnily se stovky přednášek. I pro staré lidi, kteří neměli naděje na přežití. Studovala se recitační pásma, pěvecké sbory, opery. Byl to duchovní azyl, jediná scéna, na níž zkoušky byly stejně důležité jako „premiéry“.

Do prostoru tohoto duchovního zápasu patří také tajná výuka dětí, podněcování mládeže k samostatné tvořivé práci. Jen v tomto prostředí mohlo také vzniknout několik dětských časopisů, do nichž jejich autoři, deseti-patnáctiletí „redaktoři“ - ukládali své sny a prožitky, které jinde nemohli vyprávět.

Počet ploch: 21

Váha celkem: 20 kg

Rozměry: 40 x 100 cm,
závěsné plátno s lištami

Maluj co vidíš.

Helga Weissová - Hošková byla jako židovské dítě v letech nacistické okupace vězněna v terezínském ghettu a poté prošla kalvárií pobytu v koncentračních táborech a místech otrocké práce, která ji přes Osvětim přivedla až do Mauthausenu, kde byla osvobozena.

Během svého tříletého pobytu v Terezíně vytvořila více než sto kreseb jedinečné výtvarné a dokumentární hodnoty, které zachycují život v ghettu viděný očima dítěte mezi dvanáctým až čtrnáctým rokem věku. Jejich obsáhlý výběr byl publikován pod názvem **Maluj co vidíš**.

kresby :

Helga Weissová - Hošková
grafický design a typografie:
Miroslav Veselý

Počet ploch: 21

Váha celkem: 19 kg

Rozměry: 50 x 150 cm,
závěsné plátno s lištami

Český národ nezůstal pasivní. Po okupaci se postupně vytvářelo široké spektrum odbojových organizací. Prvním masovým protinacistickým vystoupením obyvatelstva byly demonstrace 28. října 1939 v den výročí vzniku samostatného Československa.

The Czechs did not passively condone the German occupation. A broad spectrum of resistance groups gradually emerged. The first massive anti-Nazi rallies were demonstrations on October 28, 1939, the day of the anniversary of the establishment of independent Czechoslovakia.

1 Leták vyzývající k účasti na demonstracích.
A leaflet inviting people to attend demonstrations.

2 Demonstrace na Václavském náměstí v Praze.
Demonstration in Prague's Wenceslas Square.

3 V důsledku zákroků nacistických ozbrojených složek bylo na 500 osob zatčeno a 14 zraněno. Dělník Václav Sedláček zemřel cestou do nemocnice. Jeho cestovní pas.

4 Během pražské demonstrace byl také postřelen student lékařské fakulty Jan Opletal, který 11. listopadu 1939 svému zranění podlehl.
Jan Opletal, a Medical Faculty student, was also shot during the Prague demonstration. He died of the injuries sustained on November 11, 1939.

5 Úmrtní oznámení Jana Opletala.
Death announcement of Jan Opletal.

17. listopad 1939

Výstava připomíná události, které následovaly po potlačení demonstrací uskutečněných 28. října 1939 při příležitosti výročí vzniku samostatného Československa. Přibližuje represivní opatření okupačních bezpečnostních složek vrcholící 17. listopadu 1939 zásahem proti českým vysokým školám. Popisuje uzavření vysokých škol, zatýkání a popravy, jakož i deportaci 1 095 studentů do koncentračního tábora Sachsenhausen 18. listopadu 1939.

Autoři scénáře:

Miroslava Langhamerová
PhDr. Marek Poloncarz

Počet ploch: 23

Váha celkem: 25 kg

Rozměry: 50 x 120 cm,
závěsné plátno s lištami

Po 8. květnu 1945 zůstalo v litoměřickém táboře kolem 1 200 nemocných vězňů. K jejich záchraně byla do Litoměřic přesunuta z Terezína část lékařského a zdravotního personálu České pomocné akce a část sovětské sanitní kolony. Nemocní byli umístěni v provizorních nemocnicích zřízených v bývalých kasárnách SS. Jejich repatriace skončila koncem července 1945.

Around 1,200 sick inmates stayed in the Litoměřice camp after May 8, 1945. To save their lives part of the Czech Action for Help medical personnel and part of the Soviet Army's sanitary column were moved from Terezín. Those patients were placed in temporary hospital facilities set up in the former SS Barracks. Their repatriation finished by the end of July 1945.

Osvobození vězni za plotem tábora.
Freed inmates behind the camp's fence.

Rudá armáda v koncentračním táboře v Litoměřicích.
The Red Army in the concentration camp in Litoměřice.

Tyfm a hmyzem zamořené vězeňské ubikace litoměřického tábora musely být po osvobození spáleny.
After the liberation the typhus- and vermin-infested prison barracks of the Litoměřice camp had to be burnt.

Zdravotní sestra Květuše Protišová pracovala v provizorní nemocnici zřízené Českou pomocnou akcí.
Nurse Květuše Protišová worked in the temporary hospital set up by the Czech Action for Help.

Osvobozený vězeň.
A freed prisoner.

OSVOBOZENÍ MÍST UTRPENÍ A STATEČNOSTI

*Výstava k výročí osvobození nacistických
represivních zařízení v Terezíně a Litoměřicích*

Výstava přibližuje situaci vězňů v nacistických represivních zařízeních v Terezíně a Litoměřicích v posledních týdnech války. Pomocí dobových fotografií a dokumentů líčí poměry, v nichž se tehdy vězni nacházeli - propuknutí vražedné epidemie břišního a skvrnitého tyfu, postupné zhroucení moci příslušníků SS a příchod Rudé armády. Podrobně zachycuje hlavní fáze pomoci poskytované nemocným vězňům českými i sovětskými zdravotníky. Připomíná stovky obětí epidemií, které zemřely v posledních dnech války a prvních dnech míru, jakož i skutečnost, že desítky lékařů a zdravotníků zaplatily svou obětavost životem.

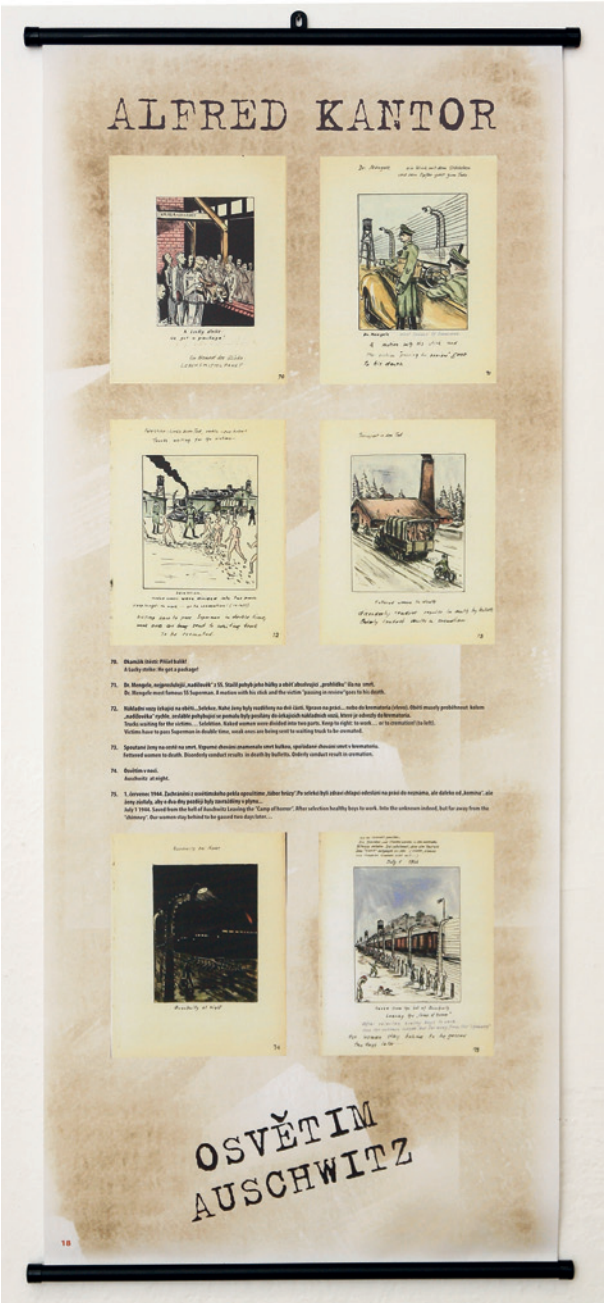
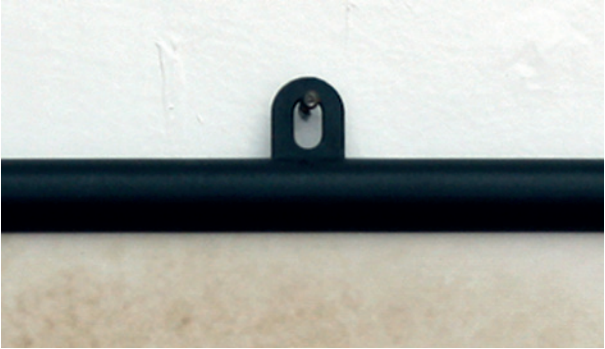
autor scénáře:
Miroslava Langhamerová
grafický design a typografie:
Miroslav Veselý

Počet ploch: 43, váha celkem: 48 kg
Rozměry: 60 x 150 cm,
závěsné plátno s lištami

INSTALACE

Většina výstav je vyrobená jako svitkový systém se dvěma plastovými lištami k jednoduchému zavěšení na jedno očko v horní liště. Očkem je možno pohybovat pro správnou orientaci panelu.

ukázka instalace

kontakt a objednávky výstav pouze na email:

vesely@pamatnik-terezin.cz

www.pamatnik-terezin.cz

www.facebook.com/TerezinMemorial

Adresa: Principova alej 304

CZ - 411 55 Terezín

Tel.: +420-416782225, 416782442,
416782131

GSM: +420 604 241 179, +420 606 632 914

PAMÁTNÍK TEREZÍN

národní kulturní památka

design a typografie brožury:

Miroslav Veselý©2016